

Zaniklá středověká ves Dašovice s tvrzí

Štětěmchy, okr. Třebíč, Kraj Vysočina
14.–16. století

   ➡ 1,4 km

Navigační bod: N 49°10'22.99",
E 15°41'43.86" (tvrz).

↑ Celkový pohled na tvrziště od jihu. Foto P. Macků
2015

Přístup: Ve Štětěmchách odbočit na Dašov (vůz nechat před závorou pod mlýnem – zamyká se). Následně pěšky po modré turistické značce směr rozhledna Mařenka skrze les. Po 1,2 km turistická cesta pravouhle zatáčí doleva na křižovatce čtyř cest, ovšem tvrz se nachází cca 200 m po cestě rovně. Vesnice navazuje na tvrz jihovýchodním směrem.

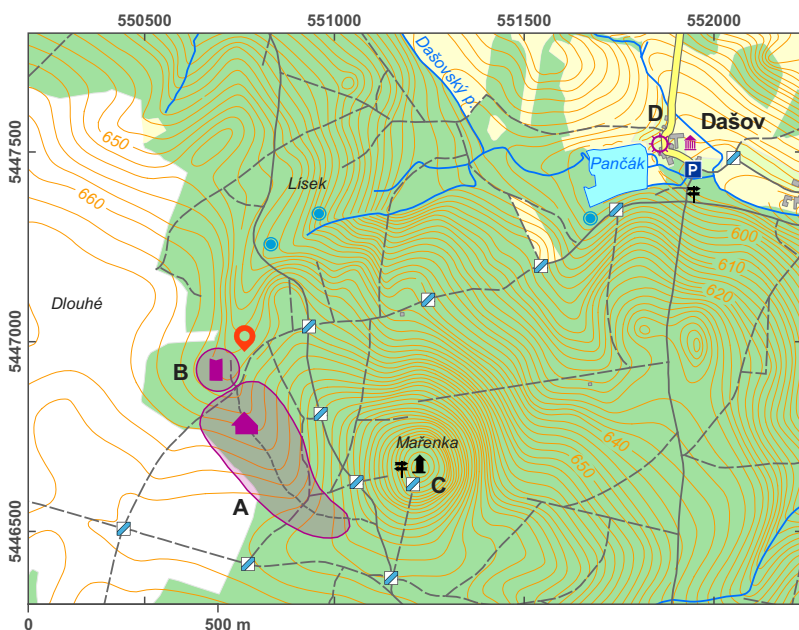
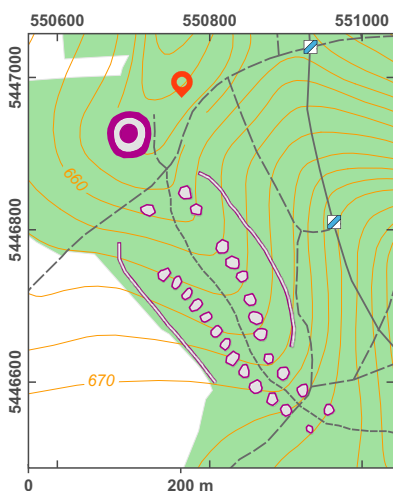
Význam: Zaniklá středověká ves a intaktně dochované tvrziště. Jednalo se o komplexní ves drobného feudála s rezidencí a hospodářským zázemím, jejíž pozůstatky jsou dosud dobře patrné v kulturní krajině. Pozůstatky nemovitých památek z oblasti fortifikační a sídelní.

Historie: Nejstarší písemná zmínka o vsi pochází z roku 1353, kdy její polovinu vlastnil Heral z Heraltic. Další zmínka o vsi pochází až z roku 1464, kdy byla předmětem sporu. Krátce nato ves i s tvrzí zanikají, nejspíše před nebo během uherských válek. Jako výslovně pustá je ves uváděna v roce 1504. K vesnici patřily také dva mlýny, které jsou po mladších úpravách zachovány do dneška – Dašovský a Nechvátalův mlýn severovýchodně od zaniklé vsi. Nejstarší písemná zmínka o vsi pochází z roku 1353, kdy půl vsi vlastnil Heral z Heraltic. Další zmínka o vsi pochází až z roku 1464, kdy byla předmětem sporu. Krátce nato ves i s tvrzí zanikají, nejspíše před nebo během uherských válek. Jako výslovně pustá je ves uváděna v roce 1504.

Popis: Vesnice (A) se rozkládala na svažitém, dnes z větší části zalesněném terénu, západně od vrcholu Mařenka (711 m n. m.), přičemž severní hranici tvořila tvrz (B), vzdálená cca 600 m severozápadně od této kóty. Na vrchu Mařenka byla v nedávných letech postavena rozhledna (C) stejného jména a je z ní výhled přes celou plochu zaniklé vsi, na Dašov, Štěměchy a dále. Ze vsi se do dnešních dnů nedochovalo mnoho stop, neboť její poslední nadzemní prvky byly ve dvacátém století rozebírány na stavbu cest a domů. Dnes se tak v areálu nachází ponejvíce jenom zahlobbené jámy

různých velikostí, bohužel blíže neidentifikovatelné. Půdorysně tyto pozůstatky po nadzemních stavbách vytváří čoučkovitou náves, přičemž původní domy stály takřka po celém jejím obvodu. Do návsi byly pravděpodobně orientované svou kratší, štítovou stranou. Vzhledem k nezastavěnému jihovýchodnímu konci lze uvažovat, že zde byl vjezd a cesta směřovala až na druhý konec k tvrzi. Původně stála ve středu vsi studna. Severně se nacházejí dva prameny vlévající se do Dašovského potoka, který teče do rybníku Pančák. Tento sloužil jako pohon pro vodní mlýny stojící dodnes v Dašově (D). Severozápadní okraj vsi uzavírala tvrz, po níž jsou dosud v terénu výrazné stopy. Tvoří ji pravoúhlá plošina (se zaoblenými nárožními o rozměrech 23 × 19 m. Plošina je obklopena příkopem o šířce 12–14 m s dnešní hloubkou přes 2 m. Příkop je navíc obehnan kruhovým valem, jehož převýšení nad příkopem dosahuje místy cca 3 m. Areál tvrziště je zarostlý křovinami a mladými stromky. Od valu směrem k jihu probíhal po obvodu vesnice z obou stran příkop, který ji tak oválně ohraničil. Dodnes jsou po něm patrné terénní stopy. [pm]

Literatura: Dvorský 1906, Nekuda 1961; Nekuda – Unger 1981, Nekuda – Felgenhauer – Schmidt 2006.

↑ Výhled z rozhledny Mařenka směrem k severu. Foto P. Macků 2015

↑ Jámy v areálu vsi jsou jejími posledními pozůstatky. Foto P. Macků 2015

Okolí:

(1) Dašov (TR), Muzeum Dašovský mlýn:
N 49°10'41.08", E 15°42'41.81" (0,6 km
od tvrze).

(2) Mařenka (TR), vrch s rozhlednou (volný
celoroční vstup): N 49°10'14.71",
E 15°42'10.84" (1,3 km od tvrze).

(3) Štěměchy (TR), tvrziště:
N 49°11'30.52", E 15°43'0.25" (1, 6 km).

↑ Vodní mlýn. Foto P. Macků 2015

↑ Náhon vodního mlýnu. Foto P. Macků 2015